

49/15

Orientering fra formanden.....	3
Ordinær generalforsamling	6
Introduktionskursus i brugen af MCMI-III.....	7
Kursus i Child Attachment Interview (CAI).....	8
Referat fra 2. nationale seminar om personlighedsforstyrrelser	9
Forskningen og de 100 mio. børn uden forældrekontakt	13
Mindeord	15
Highly recommended	17
Kalender	18
Fornyelse af medlemskab/kontingent	19
Kontaktpersoner/bestyrelse	20

IPTP

Region Zealand, Psychiatric Research Unit

Toftebakken 9, DK 4000 Roskilde, Denmark

Tel (+45) 4732 7775 – dmo@regionsjaelland.dk – www.iptp.dk

Orientering fra formanden

Det er med stor sorg, at vi her ved udgangen af 2014 må konstatere, at vi i år har mistet to gode kolleger og hjertevarme mennesker, som hver især har haft en helt særlig betydning for Instituttet. Som allerede beskrevet i seneste Newsletter nr. 48/14 mistede vi i januar Ted Millon (se mindeord i *Journal of Personality Disorders*¹). Og den 13. oktober afgik overlæge Niels Strandbygaard, tidligere psykiatrisk afdeling i Slagelse, ved døden (se mindeord andet steds i Newsletter). Niels og Ted var tæt forbundne på det menneskelige plan og repræsenterede værdier, der har forenet sig i Instituttets mangeårige virke til fremme af en humanistisk psykiatri med fokus på personen og personbeskrivelse.

Det er derfor glædeligt, at den succesfulde ISSPD kongres i september 2013 afholdt i København med temaet "*the person behind the illness*" trækker lange spor efter sig. Ikke blot er de mange præsentationer blevet gænsket på video på kongressens hjemmeside, og information fra de mange PowerPoints er lagt ind, men resultatet af kongressen er nu også præsenteret i publikationer. I oktobernummeret af *Journal of Personality Disorders*² har Per Sørensen, Liselotte Pedersen og undertegnede i et review fra kongressen opsummeret de vigtigste temaer og præsentationer.

I foråret 2015 bliver der udgivet et særnummer af *Scandinavian Journal of Child and Adolescent Psychiatry and Psychology (SJCAPP)* med seks artikler om personlighedsforstyrrelser hos unge, alle præsentationer fra kongressen. Dette *special issue* er finansieret af IPTP og vil være frit tilgængeligt online på www.sjcapp.org.

Kongressen hjemmeside www.isspd2013.com vil nu blive lukket, men keynote foredrag vil blive lagt på Instituttets hjemmeside. Kongressen har inspireret bestyrelsen til at udgive en jubilæumsbog i forbindelse med, at IPTP fyldte 25 år (i 2014). Bogen udkommer på Reitzels forlag i 2016, hvor bestyrelsen har planlagt et jubilæumsseminar i det nye psykiatrisygehus i Slagelse. Bogen redigeres af Birgit Bork Mathiesen og Erik Simonsen. Kapitlerne til bogen bliver skrevet af 25 kolleger, der gennem årene har været aktive i eller medlemmer af IPTP, suppleret med forfattere med stor indsigt i specielle områder inden for personlighedsforstyrrelser. Nogle af kapitlerne vil blive til ved et skriveseminar i Umbrien i april 2015, et skriveseminar, som er finansieret af en del af overskuddet fra 2013 ISSPD kongressen. Skriveseminaret er helt i Millons og Niels' ånd, nemlig at vi gennem dialog og meningsudveksling åbner op for at skabe den brede forståelse og gensidige inspiration.

Det 2. nationale seminar om personlighedsforstyrrelser arrangeret af Per Sørensen og Torben Heinskou på Psykoterapeutisk Center Stolpegård blev som forventet en succes med sine omkring 100 deltagere fra hele landet. Seminaret er anmeldt andet steds i Newsletter. Det er ganske godt, at vi kan mønstre så mange personer til det nationale møde i en tid, hvor ressourcer til kurser er knappe og mange foreninger/selskaber holder arrangementer med mere specialiserede emner inden for de forskellige skoler og retninger. Bestyrelsen håber, at en politik med lav deltagerbetaling og bredt anlagte programmer kan fastholde fokus på personlighedsforstyrrelser som gruppe.

Det 3. nationale seminar vil blive afholdt i foråret 2016 som – et lidt sent – 25 års jubilæumsseminar, netop i Slagelse hvor det hele startede. Dato er ikke fastlagt, men hold øje med annonceringen på IPTP's hjemmeside, når datoerne ligger klar. Vi har fået tilsagn fra Andrea Fossati fra Italien og den kommende ISSPD præsident, Sabine Herpertz. Bestyrelsen har også Glen Gabbard og David Bernstein i tankerne som mulige foredragsholdere.

Vi ser frem til den kommende ISSPD kongres i Montreal 13.-16. oktober 2015, hvor vi håber at gense mange af jer fra Institutet, som deltog i ISSPD kongressen i København. Temaet for kongressen er "*Personality Disorder Across the Lifespan*", se det foreløbige program på kongressens hjemmeside www.isspd2015.org. Der vil blive afholdt et mindesymposium om Millon med Bob Krueger, Aron Pincus, Gina Rossi og undertegnede som foredragsholdere og Joel Paris som discussant. ISSPD undergår en række forandringer organisatorisk disse år, hvor den gamle kerne nærmer sig pensionsalderen, og nye strømninger inden for diagnostik og klassifikation er undervejs. En af Institutets medlemmer – i øvrigt fra Slagelse – Bo Bach Pedersen vil være foredragsholder i et internationalt besat symposium om erfaringer med den nye Section III, DSM 5 (the trait model).

Der pågår for øjeblikket et vigtigt arbejde med at udarbejde nationale retningslinjer til udredning og behandling for borderline. En af Institutets medlemmer, Ole Jakob Storebø, er projektkonsulent. Arbejdsgruppen vil undersøge evidensen i forhold til de 10 kliniske spørgsmål, fx: Er der evidens for, at patienter med BPD bør tilbydes behandling med antidepressiv medicin? stemningsstabiliserende medicin? antipsykotika? psykoedukation? specialiserede multimodale behandlingsprogrammer der inkluderer psykoterapi? kortvarig eller langvarig psykoterapi? Andre vigtige spørgsmål: Skal behandlingen monitoreres med struktureret og jævnlig brug af validerede instrumenter? Bør praktiserende læger anvende et screeningsredskab for borderline ved selvskadende adfærd, depression, spiseforstyrrelse etc.? Bør der anvendes et struktureret interview til diagnostik af borderline, og bør der udarbejdes kriseplaner for patienter med borderline? Institutet vil undersøge mulighederne for i samarbejde med Sundhedsstyrelsen at ar-

rangere et lanceringsseminar vedrørende retningslinjerne, som vi forventer klar til høring i løbet af sommeren 2015.

I den forbindelse vil jeg rette opmærksomheden på NICE guideline 78 "Borderline Personality Disorder" fra januar 2009 og den australske guideline "Clinical Practice guideline for the management of Borderline Personality Disorder" fra 2012. Endvidere vil jeg anbefale en statusartikel af Sigurd Benjaminsen i Ugeskrift for Læger³ om farmakoterapi ved borderline. Borderline patienter hyppigt er medicineret og denne artikel belyser aspekter og dilemmaer i forbindelse med dette.

Af andet vigtigt initiativ i den forbindelse kan jeg nævne, at der er påbegyndt en revision af Cochrane review "*Pharmacological interventions for borderline personality disorder*", sidst udgivet i 2010. Der er næppe kommet så mange nye studier af god kvalitet, men der har været en del debat om det tidligere review, som i sine anbefalinger er blevet imødegået af andre reviews. Psykiatrisk Forskningsenhed i Region Sjælland indgår i arbejdet med det nye Cochrane review.

Af kommende arrangementer i Institutet vil jeg udover det tilbagevendende introduktionskursus i MCMI nævne, at bestyrelsen arbejder med programsætning af et seminar om DSM-5. De diagnostiske kriterier i DSM-5 er nu udgivet på dansk af Hogrefe i form af en håndbog. Hogrefe har naturligvis copyright på oversættelsen, som også omfatter den officielle oversættelse af kriterierne for personlighedsforstyrrelser, hvor Sebastian Simonsen og undertegnede har været faglige konsulenter. Den nye sektion III i DSM-5 er ikke oversat, men afventer at der bliver udarbejdet en oversættelse af forskningsrelaterede instrumenter til vurdering af personlighedstræk og personlighedsfunktion. Professor Michael First, som gæstede Dansk Psykiatrisk Selskabs årsmøde i 2014, er ved at lægge sidste hånd på forskningsinstrumentet, som vi håber, vil blive oversat senere. Der pågår forskning i Danmark på sektion III i DSM-5 (funktionsvurdering gennem brug af "Level of Personality Functioning Scale (LPFS) under ledelse af Morten Hesse og Birgitte Thylstrup, Center for Rusmiddelforskning og PID-5 (trait modellen) under ledelse af Bo Bach Pedersen, Sune Bo Hansen og undertegnede. Resultater fra denne forskning håber vi at kunne fremlægge ved et DSM-5 seminar med internationale foredragsholdere.

Psykiatrifonden afholder ikke længere sine kurser om psykiatri, herunder det velbesøgte kursus om personlighedsforstyrrelser. Disse kurser havde stor betydning som introduktionskurser. Det vil være naturligt om IPTP overtog denne opgave under sin nye adresse i Slagelse.

Jeg vil henlede opmærksomheden på de mange instrumenter til vurdering af personlighedsforstyrrelser og personlighedstræk vi har liggende på vores hjemme-

side. Instituttet har en vigtig funktion i at videreføre forskning i psykometri. Interesserede kan rette henvendelse til undertegnede til drøftelse af muligheder for at iværksætte større eller mindre forskningsprojekter.

Til slut vil jeg takke Instituttets medlemmer for endnu et succesfuldt IPTP år og ønske jer et godt nytår.

Erik Simonsen

Referencer

- 1) Simonsen E. Theodore Millon. Journal of Personality Disorders 2014;28(2):iii-iv.
- 2) Simonsen E, Sørensen P, Pedersen L. Current trends in research and clinical issues in the study of personality and its disorders: a survey of the presentations at the ISSPD anniversary congress. Journal of Personality Disorders 2014;28(5):629-36.
- 3) Benjaminsen S. Farmakoterapi har effekt på nogle symptomer ved borderline personlighedsforstyrrelse. Ugeskrift for Læger 2014;176:1667-71.

Ordinær generalforsamling

Tirsdag 7. april 2015 kl. 17.00

Psykiatrisk Forskningsenhed, Toftebakken 9, Roskilde

Dagsorden i henhold til vedtægterne:

1. Valg af dirigent og referent
2. Godkendelse af dagsorden
3. Bestyrelsens beretning om Instituttets virksomhed i det forløbne år, herunder evt. ad hoc udvalgs aktiviteter
4. Kassereren fremlægger revideret regnskab til godkendelse
5. Fastlæggelse af arbejdsopgaver for det kommende år, herunder godkendelse af evt. ad hoc udvalg
6. Behandling af indkomne forslag
7. Fastlæggelse af budget og kontingent
8. Valg af bestyrelse samt suppleanter*
9. Valg af to revisorer
10. Valg af medlemmer til faste udvalg
11. Eventuelt

*På valg er Per Sørensen, Torben Heinskou og Mickey Kongerslev – alle genopstiller.

Forslag til dagsorden ud over de faste punkter samt forslag til nye bestyrelsesmedlemmer skal være bestyrelsen i hænde inden 1. marts. *Der vil ikke blive udsendt yderligere indkaldelse.*

Bestyrelsen

Introduktionskursus i brugen af MCMI-III

(Millon Clinical Multiaxial Inventory III)

MCMI III er oversat til dansk, og der foreligger en dansk manual. Programmet kan købes hos Pearson (www.pearsonassessment.dk). Kurset henvender sig til kliniske psykologer og psykiatere, der ønsker at anvende spørgeskemaet MCMI som personlighedstest som led i en diagnostisk evaluering.

Program

- Kort gennemgang af personlighedsforstyrrelser
- Kort introduktion til Millons teorier og publikationer
- Introduktion til spørgeskemametoden og alternativer til MCMI
- MCMI III's konstruktion, administration og anvendelsesmuligheder
- Fortolkning af MCMI III profiler

Kurset er godkendt af Dansk Psykolog Forening.

Kursusafgift 2.100 kr. for medlemmer af IPTP, 2.400 kr. for andre

Deltagerantal max. 20

Tid Tirsdag 28. april 2015 kl. 9.00-16.00

Sted Psykiatrien Region Sjælland, Smedegade 16, Roskilde

Underviser Professor, forskningschef Erik Simonsen

Tilmelding senest 7. april til Dorit Mortensen, dmo@regionsjaelland.dk med angivelse af navn, adresse og evt. EAN-nummer og faktureringsadresse.

Kursus i Child Attachment Interview (CAI)

Child Attachment Interview (CAI) er baseret på Strange Situation Procedure (SSP) og Adult Attachment Interview (AAI). Testen vurderer børns tilknytningskompetencer. Formålet med kurset er at lære rationale og teknik for at bruge CAI som et redskab til vurdering af barnets tilknytningskompetence, omfattende undervisning i baggrund, administration og kodning af Child Attachment Interviews (www.annafreud.org).

Målgruppe

Psykologer, læger og forskere. Erfaring med at interviewe børn vil være en fordel ligesom et vist kendskab til tilknytningsteori, metoder eller forskning. Kurset foregår på engelsk.

Underviser: Yael Shmueli-Goetz, Anna Freud Centre, London

Kursusafgift: 7.500,00 kr.

Tidspunkt: 4.-7. august 2015 (4 dage), alle dage kl. 9.00-16.30

Sted: Psykiatrien Region Sjælland, Smedegade 16, Roskilde

Kontaktperson: Psykolog, ph.d. Ole Jakob Storebø, ojst@regionsjaelland.dk

Tilmelding senest 1. april til Dorit Mortensen på dmo@regionsjaelland.dk med oplysning om navn, adresse og evt. EAN-nummer og faktureringsadresse.

Deltagerantal: max. 20 personer.

Obs. - Kurset vil kun blive gennemført ved minimum 15 deltagere

Referat fra 2. nationale seminar om personlighedsforstyrrelser

IPTP afholdt 3. oktober det 2. nationale seminar om personlighedsforstyrrelser på Psykiatrisk Center Stolpegård. Dagen var som sidste år fuldt besat med godt 100 deltagere. Programmet bestod af to plenumforedrag og to gange to parallelsymposier. I det følgende giver bestyrelsen et kort resumé af dagens indhold. For de som måtte være interesseret, er de fleste præsenterede slides tilgængelige på www.iptp.dk.

Dagens første indslag var et *plenumforedrag ved professor Per Høglend* fra Oslo omkring *den terapeutiske alliance, betydning og håndtering*. I foredraget fokuserede Per Høglend på patient-terapeut-relationen, med udgangspunkt i hvad man forstod ved overføring. Han mente, at denne synsvinkel er relevant i alle terapiformer, og han brugte som overordnet begreb overføringsbehandling. Han beskrev fem forskellige niveauer af dette. 1) Man retter opmærksomheden på hvad der sker her og nu og benævner dette. 2) Man opfordrer patienten til at reflektere over, hvad der sker i terapien inkl. måden terapeuten opfører sig på, og det terapeuten siger. 3) Terapeuten opmuntrer patienten til at diskutere, hvad de tror, at terapeuten føler eller tænker om dem. 4) Terapeuten inkluderer sig selv eksplicit i at koble dynamiske elementer (konflikter) i overføringen. 5) Terapeuten tolker repetitive interpersonelle mønstre og kæder disse til, hvad der sker mellem patient og terapeut. Herefter gav han eksempler fra en række forskellige terapeutiske situationer. Han beskrev herunder, hvornår elementer som fx *self-disclosure* var relevant, og herefter eksempler fra forskellige terapeutiske retninger. For det første Otto Kernbergs *transferencefocussed psychotherapy*. Her var det almindeligt med helt op til niveau 5 af tolkninger. I *mentaliseringsbaseret terapi* er det generelt således, at man ikke går op i kategori 5, men i høj grad bruger selfdisclosure. Han nævnte, at man i alliancefokuseret behandling hele tiden forhandler den terapeutiske alliance, og han beskriver, hvordan tilbagetrækning og ligegyldighed kan have ødelæggende effekt i terapien. I det hele taget kom han med mange forskellige glimrende eksempler på, hvordan man i de forskellige terapiretninger bruger nogle af de samme principper i arbejdet med alliancen. Herefter gennemgik han en række studier over overføringsarbejde og resultaterne heraf og påviste, hvordan disse studier viste ganske god effekt af disse terapiformer, specielt set i relation til de relevante outcome mål. Specielt påviste han, hvordan affekten er væsentligt større af dynamisk terapi med overføringsarbejde i forhold til uden dette. Dette vel og mærke i relation til at arbejde med patienter med personlighedsforstyrrelser. Han nævnte således, at det specielt er i gruppen af patienter med dårligere niveau af PFS (skala for psykologisk funktionsniveau), at overføringsarbejdet bliver meget vigtigt, mens det er u hensigtsmæssigt at bruge overføringstolkninger hos patienter uden personlighedsforstyr-

relse. Konkluderende var det et meget spændende foredrag for alle psykoterapeuter, uafhængigt af teoretisk observans og træning.

Første plenumforedrag blev efterfulgt af to parallelsymposier: (1) Kriminalitet og personlighedsforstyrrelser og (2) Pakkeforløb som behandlingsparadigme.

Kriminalitet og personlighedsforstyrrelser

Lektor Morten Hesse fremlagde en igangværende randomiseret undersøgelse af et behandlingsprogram til psykoedukation ved personer med antisocial personlighedsforstyrrelse.

Indledningsvis blev der mindet om, at det er et menneske i vanskeligheder, der behandles, (også) når det drejer sig om antisocial personlighedsforstyrrelse. Herefter blev selve det psykoedukative behandlingsprogram ”Ro på” beskrevet. ”Ro på” er baseret på Glenn D. Walters livsstilsteori, hvor kriminalitet anses som en livsstil. Ifølge denne teori er det livsstilen og ikke personligheden, der kan ændres. ”Ro på” er udviklet til ambulantly behandling af personer, som har både misbrug og antisocial adfærd. Det er et manualbaseret behandlingsforløb indeholdende 6 sessioner hvor der struktureret arbejdes med (1) impulsivitet, (2) URK (form for adfærdsanalyse), (3) banditstolthed, (4) værdier, (5) sociale netværk og (6) fremtidig plan for behandling. Til at illustrere målgruppen og de problemområder som ”Ro på” behandlingen er udviklet til at arbejde med, blev der vist nogle interviewsekvenser.

I sidste del af symposiet blev selve den randomiserede undersøgelse fremlagt, herunder en beskrivelse af de inkluderede patienter samt undersøgelsens effektmål (på kort og langt sigt). Enkelte præliminære fund blev præsenteret.

Symposiet var velproportioneret og levende leveret, og både beskrivelsen af ”Ro på” programmet, case-illustrationen og selve den randomiserede undersøgelse gav grobund for spændende diskussioner omkring antisocial personlighedsforstyrrelse og behandling.

Pakkeforløb som behandlingsparadigme med indlæg fra Per Sørensen, Francisco Alberdi og Henning Jordet

Alle tre oplægsholdere er involveret praktisk med pakkeforløb som behandlingsparadigme på psykoterapeutiske ambulatorier forskellige steder i Danmark. Alle tre ser fordele og ulemper ved pakkeforløb. Per Sørensen bemærkede blandt andet, at timeantallet for emotionel ustabil personlighedsforstyrrelser er fordoblet på baggrund af de erfaringer, man har gjort sig indtil nu, og at pakken nu svarer bedre til internationale anbefalinger. Francisco Alberdi behandlede spørgsmålet ud fra et politisk, administrativt, behandlingsmæssigt og patientmæssigt perspektiv. Pakkeforløb er en metode til at styrke effektivitet og en me-

re ensartet kvalitet. Han angav, at pakkerne er et godt og nødvendigt instrument i den sammenhæng, men at de er udtryk for en markedsgørelse af psykoterapeutisk behandling, hvor man risikerer at vigtige aspekter omkring feltet forsvinder. Henning Jordet gav et vittigt, tankevækkende og til tider provokerende foredrag om pakkeforløb og den irrationalitet det kan give i forhold til psykoterapeutisk behandling.

Efter frokost var der et *plenumforedrag ved Sune Bo Hansen omkring borderline i et udviklingspsykologisk perspektiv – på grænsen mellem ungdom og voksen.*

Seniorforsker Sune Bo var dagens anden keynote speaker. I hans foredrag fik tilhørerne en gennemgang af den eksisterende forskning i personlighedsforstyrrelser hos unge, med særligt fokus på borderline personlighedsforstyrrelse. Foredraget leverede overbevisende evidens for, at diagnose kan stilles hos unge med lige så god eller dårlig reliabilitet og validitet som hos voksne. Videre præsenterede han den randomiserede kliniske undersøgelse, som han forestår i regi af børne- og ungdomspsykiatrien i Region Sjælland, hvor man vil undersøge effekten af mentaliserings-baseret gruppeterapi for unge diagnosticeret med borderline personlighedsforstyrrelse.

Endelig blev dagen afsluttet med endnu to parallelsymposier: (1) Psykoterapeutisk behandling af evasiv personlighedsforstyrrelse og (2) Udredning af personlighedsfunktion - Level of personality functioning.

Psykoterapeutisk behandling af evasiv personlighedsforstyrrelse

Psykolog Nana Nørgaard redegjorde for det metodeudviklingsprojekt, der som specialfunktion foregår mht. behandling af patienter med ængstelig evasiv personlighedsforstyrrelse (ICD 10: F.60.6). Projektet er inspireret af den mentaliseringsbaserede behandling, som er udviklet i Oslo, Ullevål (Theresa Wilberg) og af metakognitiv terapi (Giancarlo Dimaggio). Patienterne behandles i både individuel- og gruppeterapi, sidstnævnte med både en træningsdel med øvelser/ oplæg styret af terapeuterne samt af en ”fri” del med erfaringsdannelse vedrørende spejling og spontan feedback i gruppen. Ud fra metakognitive betragtninger er patienterne i F 60.6 gruppen ofte præget af et fravær af skemabevidsthed: vanskeligheder med at anerkende egne bidrag til interpersonelle cyklusser som ens egne og ikke som ”virkeligheden”. Patienterne er hypermentaliserende og ruminerende. Terapien stiler mod at fremme agentskab over egne indre tilstande og at skabe rum til alternative, positive selvtilstande. I løbet af terapien foretages effektmålinger af symptomer og alliance. Det vil vise sig, om denne terapiform på lidt længere sigt kan tilpasses den behandlingspakke (10A) der nu findes i psykiatrien.

Efter Nana Nørgaards oplæg præsenterede ledende overlæge Sebastian Swane

skemafokuseret terapi som behandling for personlighedsforstyrrelse i almindelighed og ængstelig-evasiv i særdeleshed. Oplægget inkluderede en levende indføring i teorien bag skemafokuseret terapi, inklusiv en gennemgang af relevante skemata og skema modes. Hernæst blev de terapeutiske strategier og teknikker introduceret. Afslutningsvist demonstrerede Sebastian en af de mange konkrete teknikker, der anvendes i skemafokuseret terapi. Med udgangspunkt i en konkret case, demonstrerede han hvorledes man ved hjælp af fire stole, anvendes oplevelsesorienterede teknikker til at få adgang til patienternes dysfunktionelle skemaer og modes, og hvorledes disse kan ændres ved hjælp af sådanne stoleøvelser.

Som det også blev reflekteret i tilhørernes kommentarer til symposiet, så synes de to behandlingstilgange på mange måde at repræsentere en ”back to the future” tilgang til behandling af ængstelig-evasiv personlighedsforstyrrelse, for så vidt at de minder meget om tidligere teknikker inden for gestaltterapi og transaktionsanalyse.

Udredning af personlighedsfunktion - Level of personality functioning

Lektor Birgitte Thylstrup og psykolog Caroline Nemery redegjorde for et igangværende forskningsprojekt omhandlende den del af den alternative model i Sektion III i DSM-5 til at beskrive og vurdere personlighedsforstyrrelse, som angår vurdering af personlighedsfunktionsniveau. Modellen indebærer, at der ved diagnosticering af personlighedsforstyrrelse må foreligge en vurdering af de generelle kriterier ud fra en undersøgelse af personlighedsfunktionsniveauet, og med henblik herpå blev der udviklet et instrument: *Level of Personality Functioning Scale* (LPFS). LPFS konceptualiserer personlighedsfunktion dimensionelt og fokusområderne er *selvet* (identitet og målrettethed) og *interpersonelt* (empati og nærhed). I praksis appliceres LPFS på et klinisk interview, men der foreligger ikke et officielt klinisk interview til LPFS.

I Birgitte Thylstrup og Caroline Nemerys oplæg præsenteredes det aktuelle forskningsprojekt, som har fokus på at udvikle og evaluere et semistruktureret klinisk interview til assessment af personlighedsfunktionsniveau (*Clinical Assessment of Personality Functioning/CALF*) samt på psykometrisk testning af LPFS appliceret på CALF-interviewet administreret på forskellige kliniske samples og på en sample af normalfungerende. Under oplægget fremvistes videoklip med intervieweksempler, hvorudfra tilhørerne tentativt ratede personlighedsfunktionsniveau ved applikation af LPFS. Denne workshop-orienterede del af oplægget gav anledning til en levende diskussion omkring forventningerne til LPFS’ kliniske anvendelighed samt overvejelser omkring, hvad der er de gode spørgsmål til afdækning af hhv. identitet, målrettethed, empati og nærhed. Såvel oplægsholdernes overvejelser og erfaringer som tilhørernes kommentarer afspej-

lede, at assessment af personlighedsfunktion er et relevant men også et meget komplekst område, som fordrer fortsat opmærksomhed og udforskning.

Oplægsholdere:

Professor Per Høglend, Oslo Universitet

Lektor Morten Hesse, Center for Rusmiddelforskning, Århus Universitet

Centerchef Per Sørensen, Psykoterapeutisk Center Stolpegård

Overlæge Francisco Alberdi Psykoterapeutisk Klinik Nannasgade, Psykiatrisk Center København

Ledende psykolog Henning Jorden, Psykiatrien Region Nordjylland

Klinisk psykolog, seniorforsker Sune Bo Hansen, Psykiatrisk Forskningsenhed og Børne- og ungdomspsykiatrien, Region Sjælland

Psykolog Nanna Nørgaard, Psykoterapeutisk Center Stolpegård

Ledende overlæge Sebastian Swane, Frederiksberg Hospitals Psykiatriske Center

Lektor Birgitte Thylstrup, Center for Rusmiddelforskning, Århus Universitet

Psykolog Caroline Nemery, Psykiatrisk Forskningsenhed, Region Sjælland

Referat ved IPTP bestyrelsen

Forskningen og de 100 mio. børn uden forældrekontakt

Aut.cand.psych. Niels Peter Rygaard

Som psykolog med omsorgssvigt som speciale har IPTP været en stor støtte siden Erik Simonsen og kolleger inviterede mig til at præsentere en undersøgelse på ISSPD's psykopatikongres i København i 1996. Stor tak! Siden da har jeg arbejdet med, hvordan man kan forebygge psykopatologi hos børn ved at omsætte forskning til uddannelse af beslutningstagere og frontpersonale. Det har altid ærgret mig, at så megen forskning i behandling og forebyggelse af deprivation og traumer sjældent nåede frem til at påvirke frontpersonales adfærd og tanke-sæt.

I 2006 startede jeg derfor et forskernetværk med det formål at designe gratis onlinebaserede uddannelser for børnehjemsmedarbejdere og daglige ledere, og for plejefamiliesystemer på lokale sprog. Mange regeringer er ikke i stand til at tage sig af de mere end 100 mio. børn, der i dag vokser op uden forældrekontakt (1,5 mio. i Europa). Deres omsorgsgivere er som regel overarbejdede, underbetalte, og har ikke adgang til professionel uddannelse og de 60 års forskningsresultater i risikobørn, læserne er bekendt med. Omsorgsgivernes ringe vilkår er formentlig en hovedårsag til forældreløses meget ringe livsforløb. I to EU-projekter blev uddannelserne afprøvet i to projekter med 12 deltagerlande 2008-12 (Clinical

Neuropsychiatry (2010) 7,6, 181-87). De er i dag tilgængelige på www.fairstartglobal.com, en NGO med det formål også at udbrede uddannelserne på udviklingslandes egne sprog.

Frivillige forskere og professionelle, regeringer og NGO'er oversætter og implementerer programmerne lokalt. Eksempelvis fik jeg sidste år 3 dages besøg af professor i børnepsykiatri Kamikado Kazuhiro fra Nagano Universitetet, og han er netop er ved at afslutte sin oversættelse af programversionerne til japansk, til brug for deinstitutionaliseringsarbejdet i Japan (www.fairstartglobaljapan.org). Den tyrkiske regering har medudviklet deres lokale version, og efter en invitation fra Marmara Universitets børnepsykiatriske ambulatorium i Istanbul for nylig, har vi aftalt, at de vil bruge denne version til at træne forældrekompetencer hos de mange tusinde indvandrede landbofamilier, der er flyttet til byen, og som ofte bryder sammen. I Indonesien samarbejder vi for tiden med regeringen og en NGO om at implementere uddannelsen for ansatte på de 8000 børnehjem.

Dialoger i forskernetværket førte til at undertegnede, Robert McCall og Chris Groark fra Pittsburgh Un. Office of Child Development blev redaktører på et specialnummer af *IMHJ: Global Research, Practice, and Policy Issues in the Care of Infants and Young Children at Risk* (March/April 2014, Volume 35, Issue 2, p. 87–191). Her beskriver forskere, hvordan deres resultater har påvirket udviklingslandes børnepolitik og interventioner, og opsætter kriterier for vellykkede interventionsprogrammer.

Hvis læsere er interesserede i den danske version af programmet, har faglige bidrag eller kolleger i udviklingslande, hører jeg gerne fra dem: info@fairstartglobal.com.

Mindeord

Niels Strandbygaard (22.12.1926 – 13.10.2014)

Overlæge Niels Strandbygaard sov stille ind 13. oktober 2014 i sit hjem i Slagelse efter kort tids sygdom. Han blev 87 år gammel.

Niels var æresmedlem af Institutet og en af dets grundlæggere. Niels introducere Millon i Danmark første gang i 1983 ved en MMPI konference i Glostrup og var med til at grundlægge den såkaldte ”Millongruppe”, der over nogle år mødtes første lørdag i hver måned, enten på psykiatrisk afdeling i Slagelse eller på Nordvang i Glostrup for at studere og diskutere Millons bøger og personlighedsforstyrrelser generelt. Vi fik oversat MCMI-I (Millontesten), og forskningsinteressen omkring Millons personlighedstest blev sat i gang. ”Millongruppen” blev senere i forbindelse med afholdelsen af den første internationale kongres om personlighedsforstyrrelser i 1988 omdannet til Institut for PersonlighedsTeori og Psykopatologi (IPTP). Millon inviterede Niels og mig på besøg i Miami i 1986, et besøg der fik stor betydning for os personligt og på mange niveauer rent fagligt. Niels lagde ikke skjul på sin benovelse over det personlige møde med Millon – en unik person, som besad et ekstraordinært velbegavet intellekt. Millon selv omtalte Niels som ”the Great Dane”, der banede vejen for introduktion af Millons forskning og bøger til Europa. Under mine senere besøg hos familien i Miami og i New York spurgte Ted altid til Niels, hvis menneskelige kvaliteter havde gjort et uudsletteligt indtryk på ham. Niels var tiltrukket af Millons brede, udogmatiske forståelse af psykopatologi i en tid, hvor på den ene side psykoanalysen og på den anden side den paternalistiske psykiatri, der gjorde patienten til et objekt, stadig var fremherskende i Danmark. Niels gav psykiatrien kulør og mange reservelæger, som under uddannelsen kom forbi hans afdeling C2 i Slagelse, er blevet grebet af psykiatrien gennem Niels’ menneskevarme, lidenskabelige tilgang til professionen.

Niels var en fremragende kliniker, og kunne i sine journaler og erklæringer farverigt – med kant og lune – beskrive sine patienter, så læseren så personen for sig. Niels havde på sit kontor en udskåret træplade i cirkelform, hvor Millons otte personlighedstyper var givet farver: den grå, kedelige tvangsprægede, den røde flammende histrioniske, den sorte, truende antisociale, den hvide, farveløse skizoide osv. Det illustrerede de fremtrædende følelsesfarver og nuancer ved de pågældende typer. Selv var Niels et følelsesfuldt og farverigt menneske; han veg bort fra det fortænkte, tørre rationelle. Niels kunne begejstre og lade sig begejstre. Niels var generøs med sit menneskelige overskud og nysgerrighed, som kom til udtryk i samtaler, at tale *sammen* eller at bygge en relation som Martin Buber kaldte et subjekt-subjekt forhold. Niels fik altid det bedste frem i den, han

mødte, så begge begejstrede og berigede kunne gå videre – en moderne Sokrates. Personligt havde han ikke behov for at hævde sig, snarere var han optaget af menneskets lidenhed og dets smålige trang til at ”være noget”. Niels udtrykte sin særlige interesse for psykoanalytikerens Alfred Adlers beskrivelser af menneskets grundlæggende mindreværdsfølelse.

Niels’ foredrag om humor på Børsen i 1999, hvor vi fejrede IPTP’s 10 års jubilæum, står særlig klar i erindringen. Jeg håber, at jeg kan finde humorforedraget, som i givet fald vil blive lagt på IPTP’s hjemmeside med billeder fra fællesbesøget hos Millon. Niels’ humor havde Kierkegaards karakter, et udtryk for en grundlæggende næstekærlighed hævet over ironien i overgangen mellem Kierkegaards etiske og religiøse stadium. Menneskets lidenhed og livets absurditeter bliver forløst gennem humor, som ikke har ofre.

Niels studerede videre på RUC, efter at han i 1991 var gået på pension og opnåede en kandidatgrad i historie og filosofi. Niels havde mange talenter og interesser. Hans vidende, nysgerrigt søgende intellekt gjorde ham til en sand polyhistor optaget af filosofi, historie (fransk), musik (korsang, opera og viser), videnskabssteori – og menneskekundskab, som blev hans livslange merit. Dette er dybest set baggrunden for, at Millon og Niels fandt hinanden og vi, der har kendt begge, med taknemmelighed nyder godt af i dag.

Lige til det sidste modtog jeg Niels’ håndskrevne breve, hvor hans gnistrende varme, vid og veneration for sine kolleger og venner kom til udtryk. Det var en gave at kende Niels, og Instituttet var ikke blevet til uden ved Niels’ tidlige opdagelse af Millons intellektuelle og menneskelige kapaciteter, som Niels beskedent kunne spejle sig i.

Æret være hans minde.

Erik Simonsen

Highly recommended

Under denne rubrik bringer vi et udpluk af den forskning, der bedrives vedrørende personlighed og psykopatologi i almindelighed, og personlighedsforstyrrelser i særdeleshed. Vi tilstræber at udvælge de nyeste udgivelser, gerne med fokus på danske forskere, hvor det er relevant. Omvendt er der også plads til publikationer af ældre dato, såfremt vi vurderer, at disse måtte være aktuelle for genstandsområdet og/eller hjemlig klinisk praksis.

EPIDEMIOLOGI OG PSYKOPATOLOGI

Pedersen, L. & Simonsen, E. (2014). Incidence and prevalence rates of personality disorders in Denmark - a register study. *Nordic Journal of Psychiatry*, 68(8), 543-8.

I denne epidemiologiske artikel undersøger forfatterne incidens og prævalens af personlighedsforstyrrelser (PF) i Danmark. Undersøgelsen er et registerstudie, baseret på samfulde patienter registreret og diagnosticeret i psykiatrien i Danmark i årene 1995, 2000 og 2006. Overordnet viser resultaterne, at PF er blandt de mest prævalente psykiatriske diagnoser. Emotionel ustabil personlighedsforstyrrelse, borderline type er den mest hyppige af alle specifikke PF. Forfatterne identificerer også relevante forskelle i diagnosticering af PF i forhold til køn og alder.

Bo, S., Abu-Akel, A., Kongerslev, M., Haahr, U.H., & Bateman, A. (2014). Mentalizing mediates the relationship between psychopathy and type of aggression in schizophrenia. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 202(1), 55-63.

Tidligere studier har påvist en sammenhæng mellem psykopatisk personligheds-
patologi og præmediteret/overlagt vold. Dette studie, baseret på et sample bestående 108 patienter diagnosticeret med skizofreni, undersøger denne sammenhæng nærmere. Resultaterne viser, at det synes særligt at være en mentaliserings-baseret profil baseret på intakt kognitiv men nedsat affektiv mentalisering, der medierer sammenhængen mellem psykopati og overlagt vold.

PSYKOTERAPI

Tracking, Patient informed feedback eller *progress monitoring* er alle mere eller mindre synonyme begreber danske psykoterapeutiske behandlere af patienter diagnosticeret med PF må begynde at vænne sig til. Tanken er egentlig simpel,

ganske sympatisk og i tråd med de mere politiske strømninger inden for behandling. I nedenstående journal præsenteres ti forskellige metoder og assessment-instrumenter, af deres respektive ophavsmænd og -kvinder, til at monitorere patienters fremgang (eller mangel på samme) i psykoterapi. Artiklerne er korte og koncise og har klinikere frem for forskere for øje, i og med deres meddelelsesform.

Integrating Science and Practice (2012), 2(2): Special Issue: 10 Tools for Monitoring Progress in Psychotherapy.

<https://www.ordrepsy.qc.ca/en/documentation-et-medias/integrating-science-and-practice.sn>

Mickey Kongerslev

Kalender

9th European Congress on violence in clinical psychiatry, 22 – 24 October 2015, Crowne Plaza Copenhagen Towers, Copenhagen, Denmark;

www.oudconsultancy.nl

ISSPD XIV Personality Disorders across the Lifespan, 13 – 16 October 2015, Montreal, Canada, www.isspd2015.org

Fornyelse af medlemskab/kontingent

Det er nu tid til fornyelse af medlemskab for 2015. Årskontingentet er fortsat 400,00 kr.

Kontingent bedes indbetalt **senest 1. april 2015**.

Beløbet overføres til Danske Bank, **reg.nr. 1551 kontonr. 0004639677** med tydelig angivelse af navn og evt. medlemsnummer (se indlagte brev).

Dorit Mortensen

Kontaktpersoner/bestyrelse

Professor, forskningschef, overlæge, ph.d., dr.h.c., Erik Simonsen
(formand for bestyrelsen)

Psykiatrisk Forskningsenhed, Toftebakken 9, 4000 Roskilde
es@regionsjaelland.dk, tlf. 4732 7775

Lektor, cand.psych., ph.d. Birgit Bork Mathiesen (næstformand)
Universitetsklinikken, Øster Farimagsgade 2A, 1353 København K
Birgit.Bork.Mathiesen@psy.ku.dk, tlf. 3532 4926

Overlæge, forskningslektor Ulrik Haahr
Kompetencecenter for debuterende psykose, Psykiatrien Roskilde, Smedegade
10-16, 4000 Roskilde
uhh@regionsjaelland.dk, tlf. 4732 7986

Centerchef, overlæge, ph.d. Per Sørensen
Psykoteraapeutisk Center Stolpegård, Stolpegårdsvej 20, 2820 Gentofte
per.soerensen@dadlnet.dk

Cand.psych., ph.d. Mickey Kongerslev
Psykiatrisk Klinik, Havnevej 5, 4000 Roskilde
mkon@regionsjaelland.dk, tlf. 2245 8740

Overlæge Torben Heinskou
Psykiatrisk Center Stolpegård, Stolpegårdsvej 20, 2820 Gentofte
Torben.Heinskou@regionh.dk, tlf. 3864 5371

Lektor, cand.psych., ph.d. Morten Hesse
Center for Rusmiddelforskning
mh@crf.au.dk

Seniorforsker, cand.psych., ph.d. Liselotte Pedersen (ansv. Newsletter)
Psykiatrisk Forskningsenhed, Toftebakken 9, 4000 Roskilde
lispe@regionsjaelland.dk, tlf. 4732 7778

Sekretær Dorit Mortensen
Psykiatrisk Forskningsenhed, Toftebakken 9, 4000 Roskilde
dmo@regionsjaelland.dk, tlf. 4732 7775 el. 2628 2916